

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De strafbaarstelling van mensenhandel ontrafeld. Een analyse en heroriëntatie in het licht van rechtsbelangen

Esser, L.B.

Citation

Esser, L. B. (2019, September 25). *De strafbaarstelling van mensenhandel ontrafeld. Een analyse en heroriëntatie in het licht van rechtsbelangen*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/77057>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/77057>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The following handle holds various files of this Leiden University dissertation:
<http://hdl.handle.net/1887/77057>

Author: Esser, L.B.

Title: De strafbaarstelling van mensenhandel ontrafeld. Een analyse en heroriëntatie in het licht van rechtsbelangen

Issue Date: 2019-09-25

Samenvatting

De ernst van de mensenhandelproblematiek behoeft geen inleiding. Jaarlijks worden op wereldwijde schaal miljoenen mensen verhandeld en uitgebuit; gebruikt als 'object', soms letterlijk verkocht als 'handelswaar'. Op internationaal en Europees niveau bestaan al jarenlang verplichtingen om mensenhandel aan te pakken. Eén daarvan betreft de verplichting om mensenhandel effectief strafbaar te stellen.

In Nederland is mensenhandel strafbaar gesteld in artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht. Het gaat om een zeer complexe bepaling. Waar delicten als diefstal of moord en doodslag bestaan uit relatief eenvoudige en compacte delictsomschrijvingen, zijn in de strafbepaling van mensenhandel in totaal negen verschillende gedragingen opgenomen, die evenwel alle door de strafwetgever de naam 'mensenhandel' hebben meegekregen en worden bedreigd met dezelfde straf. Het maakt artikel 273f het langste uit het Wetboek van Strafrecht. Het verbaast daarom niet dat het artikel er in de praktijk een slechte reputatie op nahoudt – het is door de Maastrichtse hoogleraar Klip wel een 'wettechnisch gedrocht' genoemd – en mettertijd door de feitenrechter uiteenlopend is toegepast. Ook de Hoge Raad is in de afgelopen jaren zeer actief geweest waar het gaat om het geven van nadere uitleg aan de delictsomschrijvingen die in artikel 273f Wetboek van Strafrecht zijn opgenomen. Desondanks bestaat nog steeds grote onduidelijkheid over de strekking van de strafbaarstelling van mensenhandel; het is en blijft een lastig te doorgronden wetsartikel.

In het *eerste hoofdstuk* van dit onderzoek is duidelijk gemaakt waarom deze stand van zaken problematisch is. Een duidelijke strafbepaling bestaat niet alleen bij de gratie en ten behoeve van de juridische beroepsgroep. Allereerst is een toegankelijke wettekst van belang in het kader van rechtszekerheid: de wet moet een leidraad kunnen zijn waarop burgers hun gedrag afstemmen. Maar de wet is daarnaast óók gedragsleidend voor degenen wiens professioneel handelen daarop gebaseerd is: de opsporingsambtenaar, de officier van justitie en de rechter. Onduidelijkheid omtrent de strekking van een strafbaarstelling is dus niet alleen problematisch voor de burger, maar werkt vroeger of later ook door in de werking van het strafrechtelijk systeem als geheel en de hantering daarvan door de strafrechtelijke beroepsbeoefenaren.

De onduidelijkheid over de strekking van de strafbaarstelling van mensenhandel vormt de aanleiding voor het schrijven van dit proefschrift. De doelstel-

ling die in dit boek centraal staat, is het ontrafelen van deze strafbaarstelling om op die strekking meer zicht te krijgen. De centrale onderzoeksvraag is even compact als kernachtig geformuleerd: *Wat is de strekking van de strafbaarstelling van mensenhandel in Nederland?*

Deze onderzoeksvraag kan op uiteenlopende wijzen worden beantwoord. In dit boek is ervoor gekozen daarbij een belangrijke plaats toe te kennen aan het rechtsbelangenconcept. Als gevraagd wordt naar de reden, het waarom, van de *strafbaarstelling* van gedrag – letterlijk: het strafbaar maken van menselijke gedragingen door de wetgever – wordt ook in de Nederlandse strafrechtsdogmatiek dikwijls gesproken in termen van het beschermen van rechtsbelangen. Met de strafbaarstelling van diefstal wordt bijvoorbeeld het vermogen beschermd. Het rechtsbelang dat wel doorgaat als het belangrijkste – dat van het leven – wordt mede geborgd door de criminalisering van de gedragingen die wij kennen als de juridische figuren ‘moord’ en ‘doodslag’. Het concept van de rechtsbelangen stelt daarmee ten eerste in staat om na te gaan welke belangen de wetgever door de jaren heen met de strafbaarstelling van de gedragingen in artikel 273f Wetboek van Strafrecht heeft willen beschermen. Kennis daarvan reikt belangrijke aanknopingspunten aan om de strekking van de strafbaarstelling te achterhalen en heeft bovendien een structurerend effect: door de strafbaarstelling duidelijk vanuit één bepaald perspectief te bekijken, kunnen de uiteenlopende achtergronden en ontwikkelingen die zich ten aanzien van de strafbaarstelling hebben voorgedaan op geordende wijze worden besproken. Dit geldt eens te meer als de strafbaarstelling in kwestie, zoals die van mensenhandel, zowel door nationale als internationale ontwikkelingen is beïnvloed.

Hoe het rechtsbelangenconcept bij de beantwoording van de onderzoeksvraag verder behulpzaam kan zijn, is een vraag die centraal staat in het *tweede hoofdstuk*. Voluit luidt de deelvraag daarin: *Hoe kan het concept van het rechtsbelang behulpzaam zijn bij de analyse en waardering van de strafbaarstelling van mensenhandel?* Doel van dit hoofdstuk is om te onderzoeken hoe het rechtsbelangenconcept dienst kan doen als analyse- en waarderingskader in dit boek, en dus instrumenteel kan worden ingezet. Daarvoor is het noodzakelijk geweest eerst een stap terug te doen en de voor de hand liggende vraag op te werpen wat dit concept precies inhoudt. In het tweede hoofdstuk blijkt dat in de voornamelijk Duitstalige en Angelsaksische literatuur van oudsher over een *descriptieve variant* en *normatieve variant* van het rechtsbelangenconcept wordt gesproken. De descriptieve variant gaat ervan uit dat het rechtsbelangenconcept primair tot doel heeft om te voorzien in een adequate beschrijving van de rechtsbelangen die de wetgever met strafbaarstelling heeft willen beschermen. Deze opvatting van het concept is dus naar haar aard *afhankelijk* en *niet-kritisch*, in die zin dat telkens slechts het doel is om zo goed mogelijk te achterhalen wat de wetgever met strafbaarstelling heeft gewild. Heel anders

is dat in de meer normatieve opvattingen van het rechtsbelangenconcept, waarvan er overigens meer kunnen worden onderscheiden. Auteurs uit deze school staan juist een niet van de wetgever afhankelijke benaderingswijze voor, waarmee het rechtsbelangenconcept, naast een analytische, ook een heel duidelijke kritisch-normatieve lading krijgt. In de normatieve opvatting moet het rechtsbelangenconcept zelf in staat zijn om een antwoord te geven op de vraag of strafbaarstelling gelegitimeerd is, los van de keuzes daaromtrent van de wetgever. In het tweede hoofdstuk wordt de conclusie getrokken dat deze toets zich binnen een normatieve opvatting van het rechtsbelangenconcept vooral toespitst op het kritisch bezien van de vraag of het door de wetgever aangedragen rechtsbelang daadwerkelijk door de betreffende strafbaarstelling wordt beschermd. Daartoe is vereist dat steeds zowel dit rechtsbelang zelf kritisch wordt onderzocht als de relatie die tussen de strafbaar gestelde (of strafbaar te stellen) gedraging en het rechtsbelang wordt getrokken.

In dit boek wordt zowel van de meer descriptieve als normatieve variant van het rechtsbelangenconcept gebruikgemaakt. De descriptieve variant stelt in staat de strafbaarstelling van mensenhandel op geordende wijze te analyseren, namelijk door onderzoek te doen naar de rechtsbelangen die de wetgever door de jaren heen met de criminalisering van mensenhandel heeft willen beschermen. De normatieve variant faciliteert bovendien een kritische analyse en waardering van de door de jaren heen getrokken verbanden: worden met de gedragingen die in artikel 273f Wetboek van Strafrecht zijn opgenomen, daadwerkelijk die rechtsbelangen beschermd die de wetgever op het oog heeft?

Om de strafbaarstelling van mensenhandel verder vanuit het perspectief van rechtsbelangen te ontwarren, schakelt dit boek in het *derde hoofdstuk* over op klassiek historisch-juridisch onderzoek. In dit hoofdstuk is uitgebreid bij de wetshistorische ontwikkeling van de strafbaarstelling stilgestaan, vanuit de gedachte dat het zonder kennis daarvan, en de politieke, maatschappelijke en culturele ontwikkelingen die daaraan ten grondslag lagen, uiteindelijk niet mogelijk is om de huidige strafbaarstelling te doorgronden. De deelvraag die in het derde hoofdstuk centraal staat, luidt dan ook: *Hoe heeft de strafbaarstelling van mensenhandel zich historisch ontwikkeld en welke waren de maatschappelijke, culturele en politieke ontwikkelingen die daaraan ten grondslag lagen?* Bij het beantwoorden van deze vraag is, vanwege de belangrijke plaats van het rechtsbelangenconcept in dit boek, in het bijzonder ook gekeken naar de rechtsbelangen die door de jaren heen door de wetgever zijn onderscheiden. Gebleken is dat de strafbaarstelling van mensenhandel een complexe wetshistorie kent en het product is van uiteenlopende wetgevingsprocessen uit diverse tijdsgewrichten. Ook is een opvallende constante dat de totstandkoming van de strafwetgeving over mensenhandel altijd wel een internationale component heeft gekend. Bovendien blijkt dat de strafbaarstelling steeds onmiskenbaar heeft meebewogen met de grillen van de tijd: afhankelijk van het tijdvak, zijn perioden te onderscheiden met een strengere strafbaarstelling, waarbij ten aanzien van

de mensenhandel tegen volwassenen geen enkele vorm van dwang of wils-onvrijheid behoefde te worden bewezen, tot perioden waarin dwang en wils-onvrijheid juist de kernonderdelen daarvan betroffen. De wetgeving over mensenhandel is daarmee zonder meer exemplarisch voor de grotere maatschappelijke bewegingen uit, vooral, de twintigste eeuw, waarin liberale en minder liberale tendensen elkaar opvolgden. Uiteraard heeft dat ook invloed gehad op de rechtsbelangen die in de verschillende perioden werden onderscheiden. In de zedelijk strengere perioden waren het vooral de (openbare) zeden die moesten worden beschermd. In de meer liberale tijdsgewrichten stond veeleer het individu centraal, en de bescherming van zijn persoonlijke vrijheid.

Het doorwrochte beeld dat in hoofdstuk 3 van de wetshistorie van de strafbaarstelling van mensenhandel is ontstaan, effent vervolgens de weg voor een uitgebreide bespreking van de strafbepaling zoals die heden ten dage functioneert en wordt toegepast. Daarvoor zijn het *vierde en vijfde hoofdstuk* ingeruimd. In beide hoofdstukken staat dezelfde deelvraag centraal: *Welke gedragingen zijn in het Wetboek van Strafrecht als mensenhandel strafbaar gesteld?* De beantwoording van deze vraag is in het *vierde hoofdstuk* aangevangen met een bespreking van de systematiek waarin de strafbaarstelling ligt ingebed. Onder 'systematiek' wordt daarbij allereerst de plaatsing van het wetsartikel in de titel met misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid verstaan. Ook is in hoofdstuk 4 aandacht voor andere systematische aspecten. Een vraag die in dit hoofdstuk bijvoorbeeld is gesteld is hoe de wetgever zich de samenhang tussen de verschillende materiële gedragingen in artikel 273f, eerste lid, Wetboek van Strafrecht heeft voorgesteld, vanuit de gedachte dat plaatsing van deze gedragingen in één artikel, onder dezelfde vlag ('mensenhandel') en met gebruikmaking van dezelfde strafbedreiging, toch het vermoeden doet ontstaan dat van zodanige samenhang sprake is.

In het vierde hoofdstuk is te zien geweest dat de wetgever in de wetshistorische stukken op verschillende manieren heeft geprobeerd de samenhang tussen de gedragingen nader te duiden. Zo is wel getracht de gedragingen op te delen in gedragingen voorafgaand aan de uitbuiting – de eigenlijke mensenhandel –, de uitbuiting zelf (waarop het oogmerk van de mensenhandelaar is gericht) en het, vervolgens, profijt trekken daaruit. Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat de term 'mensenhandel' door de wetgever op uiteenlopende wijzen is gehanteerd, wat bepaald verwarring in de hand werkt. Dat geldt ook voor de term 'uitbuiting', die in artikel 273f, eerste lid, Wetboek van Strafrecht primair een plek heeft als bestanddeel van de 'klassieke' mensenhandelgedraging: iemand uitbuiten is van oudsher het oogmerk waarmee de mensenhandelaar zijn gedraging verricht. De term 'uitbuiting' wordt evenwel verre van eenduidig gehanteerd en is in hoofdstuk 4 omschreven als homoniem begrip; het is van meer betekenissen voorzien en bij de hantering van dit begrip in de wetshistorische stukken is niet altijd duidelijk welke betekenis

de wetgever op het oog had. Deze bevinding zal later nog van waarde blijken, omdat de Hoge Raad het begrip 'uitbuiting' een belangrijke plaats heeft gegeven bij de nadere uitleg van verschillende gedragingen in artikel 273f, eerste lid, Wetboek van Strafrecht.

Voordat de rechtspraak van de Hoge Raad is besproken, is het *vijfde hoofdstuk* benut om een verdiepende dogmatische analyse uit te voeren van de gedragingen die als mensenhandel zijn strafbaar gesteld. Juist omdat de gedragingen in het eerste lid van artikel 273f Wetboek van Strafrecht zo verschillend zijn, is gepoogd om de als mensenhandel gekwalificeerde gedragingen stuk voor stuk aandacht te geven. Een belangrijke, uit de literatuur ontleende dichotomie die is gebruikt, is die van formeel en materieel omschreven delicten. Bij materieel omschreven delicten vormt de aanwezigheid van een zeker gevolg een constitutief vereiste voor het bewijs van het delict, daar waar het bij formeel omschreven delicten telkens gaat om handelingen waar een bepaald gevolg nog niet behoeft te zijn ingetreden. Artikel 273f Wetboek van Strafrecht blijkt, bezien vanuit deze bril, uit zeer verschillende gedragingen te bestaan, zowel formeel als materieel omschreven, met zeer uiteenlopende strekking. Omdat voor het bewijs niet altijd een gevolg is vereist, verschilt ook de mate waarin het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid wordt bedreigd of door de gedraging wordt gekrenkt. De verhouding met het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid is daarmee per gedraging verschillend en dient dus ook steeds per gedraging apart te worden bekeken.

In het vijfde hoofdstuk is na de uitgebreide theoretische analyse vervolgens aandacht voor de wijze waarop de Hoge Raad in zijn rechtspraak aan het mensenhandelartikel nader betekenis heeft verleend. Duidelijk wordt dat de Hoge Raad ten aanzien van verschillende gedragingen in recente arresten een restrictieve interpretatie heeft gehanteerd, waardoor de ruime strekking van de strafbaarstelling van mensenhandel als geheel in belangrijke en vergaande mate is beperkt. Vanuit verschillende invalshoeken is deze gang van zaken verder besproken. Veel aandacht is in hoofdstuk 5 uitgegaan naar de wijze waarop de afbakening door de Hoge Raad heeft plaatsgehad. Ten aanzien van verschillende subleden is dat niet gedaan door bestaande, in de delictsomschrijving opgenomen bestanddelen nader te interpreteren, maar heeft het hoogste rechtscollege gekozen voor de techniek van het inlezen van een extra bestanddeel: het bestanddeel 'uitbuiting'. Het is dit extra bestanddeel dat de basis vormt voor de restrictieve uitleg die de Hoge Raad aan verschillende mensenhandelgedragingen heeft gegeven en in de overwegingen van de Hoge Raad is daarbij duidelijk zichtbaar geweest dat de positionering van het mensenhandeldelict als misdrijf tegen de persoonlijke vrijheid gewicht in de schaal heeft gelegd.

In het *zesde hoofdstuk* worden de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken bekeken vanuit het perspectief van het rechtsbelangenconcept. De vraag die in dit hoofdstuk centraal staat, is: *Wat is de verhouding tussen het in de systema-*

tiek besloten liggende, met de strafbaarstelling van mensenhandel beschermde rechtsbelang en de gedragingen die als mensenhandel zijn strafbaar gesteld? In dit hoofdstuk is te zien dat de gedragingen die in artikel 273f, eerste lid, Wetboek van Strafrecht zijn opgenomen zich niet alle op logische wijze tot het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid verhouden. Bezien we de gedragingen in de subleden 3, 4, 5, 8 en 9 op wettelijk niveau – dus zonder de rechtspraak van de Hoge Raad te betrekken – dan kan er ernstig aan worden getwijfeld of deze gedragingen redelijkerwijs aan het beschermen van de persoonlijke vrijheid bijdragen. In het bijzonder geldt dat voor de gedraging in sublid 3; de kale vorm waarin die gedraging in de wet staat, stelt op geen enkele manier de eis van enige wilsinperking, waardoor de verhouding met het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid automatisch onder druk komt te staan. Voor de gedraging in sublid 5 geldt hetzelfde en daarmee ook voor die in sublid 8. De aard van deze gedragingen en het brede beschermingsbereik daarvan – minderjarigen worden ook tegen zichzelf in bescherming genomen – wijzen er veel meer op dat hier de goede zeden worden beschermd en de misdrijven in de subleden 5 en 8 kunnen dan ook beter worden begrepen als ‘seksuele delicten’. Anders gezegd: veel meer dan de persoonlijke vrijheid, wordt met de strafbaarstelling van deze gedragingen het rechtsbelang van de goede zeden beschermd. Ook de verhouding tussen de gedragingen in de subleden 4 en 9 met de persoonlijke vrijheid is problematisch. De brede uitleg van de daarin opgenomen misbruikbestanddelen maakt dat in voorkomende gevallen de daadwerkelijke krenking of gevaarstelling van de persoonlijke vrijheid wel heel erg op de achtergrond verdwijnt.

De laatste jaren hebben laten zien dat de Hoge Raad op de ruime strekking van de strafbaarstelling van mensenhandel een correctie heeft willen doorvoeren. In hoofdstuk 5 is er al aandacht voor dat zich bij de wijze waarop dat is gebeurd kanttekeningen laten plaatsen. De vraag rijst vooral hoe geëigend het is dat de Hoge Raad zich bij de afbakening van de betreffende delicten in belangrijke mate of mede heeft georiënteerd op het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid. Op het eerste gezicht moet deze gang van zaken natuurlijk worden toegejuicht: de kritische potentie van het rechtsbelangenconcept wordt immers ten volle benut indien het gebruik ervan door de rechter leidt tot een nadere begrenzing van de strafrechtelijke aansprakelijkheid. Het typische geval dat zich bij de strafbaarstelling van mensenhandel echter voordoet, is dat de op het rechtsbelang georiënteerde interpretaties van de Hoge Raad niet altijd in lijn zijn met de uitdrukkelijke bedoeling van de wetgever, zoals die voortvloeit uit de parlementaire achtergrondstukken. Hier wreekt zich – op het niveau van de rechter – dat de wetgever de verhouding tussen de gedragingen in artikel 273f, eerste lid, Wetboek van Strafrecht en het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid niet goed heeft doordacht.

Met de beantwoording van de deelvraag uit hoofdstuk 6 is het ook mogelijk om de centrale onderzoeksvraag van dit boek te beantwoorden. Het antwoord op de vraag wat de strekking is van de strafbaarstelling van mensenhandel

laat zich vanuit het rechtsbelangenconcept bezien als volgt beantwoorden: die strekking is – op het niveau van de wet – veelzijdig, in die zin dat niet elke gedraging met het vermeend te beschermen rechtsbelang samenhangt en de gedragingen qua aard en inhoud zelfs in sterke mate uiteenlopen. Bovendien: de Hoge Raad heeft de laatste jaren aan die strekking een belangrijke dimensie toegevoegd door het inlezen van een bestanddeel ‘uitbuiting’ in de subleden 3, 4 en 9. Daarmee kan worden gezegd dat de strekking van de strafbaarstelling van mensenhandel als geheel is beperkt, maar niet dat deze over de gehele linie eenduidiger is geworden. De ‘one-size-fits-all’-oplossing van het inlezen van het uitbuitingsbestanddeel werkt in de verschillende delictomschrijvingen van artikel 273f, eerste lid, Wetboek van Strafrecht nu eenmaal heel anders uit, zoals in hoofdstuk 5 al te zien is geweest.

Het moge op basis van deze conclusie duidelijk zijn dat de strafbaarstelling van mensenhandel terecht doorgaat als problematisch construct. Dat wordt extra duidelijk als we de bevindingen vanuit de functies van het rechtsbelangenconcept bekijken. Hoe valide is het dat sommige van de als mensenhandel strafbaar gestelde gedragingen zijn geordend als vrijheidsmisdrijf terwijl die strafbaarstelling zich met een beroep op het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid niet laat verdedigen? Is de rechter in deze gevallen eigenlijk nog wel vrij zich te oriënteren op dit rechtsbelang, helemaal als blijkt dat de wetgever van een beperking van de strafbaarheid niet heeft willen weten? In het *zevende hoofdstuk* worden deze vragen nader besproken en geproblematiseerd. Het feit dat tussen een deel van de mensenhandelgedragingen en het rechtsbelang van de persoonlijke vrijheid geen logisch verband bestaat, zo wordt daarin duidelijk, doet een probleem op alle functieniveaus van het rechtsbelangenconcept ontstaan. Als de wetgever niet goed heeft doordacht of het aangewezen rechtsbelang met de gedragingen daadwerkelijk beschermd wordt, kan dit rechtsbelang moeilijk nog dienen als valide legitimatie voor strafbaarstelling (de *legitimerende functie*). Daarnaast is het ook lastig om dat nog langer te gebruiken bij de ordening van het wetboek (de *systematische functie*) en komt ook een op het rechtsbelang georiënteerde uitleg van de gedraging door de rechter (en de toepassing daarvan door de officier van justitie) onder druk te staan (de *interpretatieve functie*).

Daarnaast worden in hoofdstuk 7 de bevindingen ook vanuit andere kaders dan dat van het rechtsbelangenconcept gewaardeerd. De wijze waarop het mensenhandelartikel zich momenteel in de praktijk ontwikkelt, is namelijk ook om meer redenen problematisch. Als gevolg van de door de Hoge Raad gekozen techniek – het inlezen van een bestanddeel – is de wettekst inmiddels geen afspiegeling meer van hetgeen in Nederland als mensenhandel strafbaar is, wat uiteraard direct de vraag doet de rijzen in hoeverre het wetsartikel nog congruent is aan de principes die in het legaliteitsbeginsel besloten liggen. Hoe toegankelijk is een wetsartikel als belangrijke onderdelen daarvan niet uit het artikel zelf afleesbaar zijn, maar zich louter laten afleiden uit de recht-

spraak? Naast het probleem van de ontoegankelijkheid speelt bovendien ook de vraag of in dit geval wel sprake is van een juist machtsevenwicht tussen de wetgever en rechter. Als de wet kennelijk zo ruim is geformuleerd dat de rechter extra bestanddelen nodig heeft, ligt daar dan niet veeleer een taak voor de wetgever? In hoofdstuk 7 wordt deze vraag bevestigend beantwoord. Het onderzoek wordt in dit hoofdstuk uiteindelijk afgesloten met een voorstel voor een nieuwe strafbaarstelling van mensenhandel. In de slotparagraaf wordt bovendien een lans gebroken voor een meer prominente plek voor het rechtsbelangenconcept in het Nederlands strafrecht. Dit concept kan – mits het goed wordt gebruikt – ook een belangrijke rol spelen bij de vormgeving van een nieuwe strafbaarstelling van mensenhandel.